

Informacja o wynikach kontroli wypłat firmom zarządzającym rocznego ryczałtowego wynagrodzenia za zarządzanie majątkiem narodowych funduszy inwestycyjnych.

Nr ewid. 219/97/197003/DSP

październik 1997

S P I S T R E Ś C I

I. CZĘŚĆ OGÓLNA	2
1. Charakterystyka kontroli	2
2. Synteza ustaleń kontroli i ocena kontrolowanej działalności	3
3. Wnioski	5
II. CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA	6
1. Charakterystyka stanu prawnego	6
2. Podstawy wypłat rocznego ryczałtowego wynagrodzenia za zarządzanie majątkiem narodowych funduszy inwestycyjnych	9
2.1. Zasady ustalania rocznego ryczałtowego wynagrodzenia za zarządzanie majątkiem narodowych funduszy inwestycyjnych, określone w umowach o zarządzanie	9
2.2. Zabezpieczenie interesu Skarbu Państwa w umowach o zarządzanie majątkiem NFI	12
3. Procedury wypłaty rocznego ryczałtowego wynagrodzenia za zarządzanie, ustalone przez władze narodowych funduszy inwestycyjnych	14
4. Wypłaty rocznych ryczałtowych wynagrodzeń za zarządzanie	15
III. POSTĘPOWANIE KONTROLNE I DZIAŁANIA PODJĘTE PO ZAKOŃCZENIU KONTROLI	23

I. CZĘŚĆ OGÓLNA

1. Charakterystyka kontroli

Oznaczenie:	Wypłaty firmom zarządzającym rocznego ryczałtowego wynagrodzenia za zarządzanie majątkiem narodowych funduszy inwestycyjnych (NFI)
	Nr I/97/003
Inicjator:	Najwyższa Izba Kontroli
Rodzaj:	Kontrola doraźna (będąca kontynuacją wcześniejszej planowej kontroli NIK)

Cel:	Ocena zgodności wypłat firmom zarządzającym rocznego ryczałtowego wynagrodzenia za zarządzanie majątkiem narodowych funduszy inwestycyjnych (zwanego dalej wynagrodzeniem) z zasadami określonymi w umowach o zarządzanie tym majątkiem.
Jednostki kontrolowane:	Kontrola została przeprowadzona w 11 spośród 15 narodowych funduszy inwestycyjnych. W informacji tej wykorzystano także wyniki kontroli przeprowadzonych w 4 pozostałych NFI w ramach kontroli stanu prac nad realizacją ustawy z dnia 30 kwietnia 1993 r. o narodowych funduszach inwestycyjnych i ich prywatyzacji ¹ (informacja NIK z lutego 1997 r.).
Okres objęty kontrolą:	od 12.07.95 r. do 31.12.96 r.
Tematyka:	– zasady wynagradzania firm zarządzających za zarządzanie majątkiem NFI, określone w umowach o zarządzanie, – procedury wypłaty wynagrodzenia, ustalone przez władze NFI, – wnoszenie aportów przez Skarb Państwa do NFI, – zmiany ilości pakietów wiodących NFI, – realizacja wypłat wynagrodzenia za zarządzanie, w tym przestrzeganie postanowień umów oraz procedur przyjętych przez NFI, – łączenie funkcji członków zarządów NFI z członkostwem w zarządach firm zarządzających (tzw. unia personalna).
Uczestnicy:	Departament Skarbu Państwa i Prywatyzacji oraz Departament Kontroli Doraźnych.

2. Synteza ustaleń kontroli i ocena kontrolowanej działalności

1. Zarządy 10 spośród 11 NFI objętych niniejszą kontrolą (I NFI S.A., II NFI S.A., NFI „Progress” S.A., V NFI „Victoria” S.A., NFI „Magna Polonia” S.A., VII NFI im. Kazimierza Wielkiego S.A., NFI „Octava” S.A., NFI „Foksal” S.A., Zachodni Fundusz Inwestycyjny NFI S.A., NFI „Hetman” S.A.) wypłaciły firmom zarządzającym ich majątkiem w okresie od 12 lipca 1995 r. do 31 grudnia 1996 r. roczne ryczałtowe wynagrodzenie za zarządzanie zawyżone o 3,2 mln dolarów USA (7,7 mln zł według średniego kursu w ww. okresie).

W ramach poprzedniej kontroli, tj. stanu prac nad realizacją ustawy z dnia 30 kwietnia 1993 r. o narodowych funduszach inwestycyjnych i ich prywatyzacji zjawisko to wystąpiło w 3 spośród 4 badanych NFI (III NFI S.A., XI NFI S.A., XIII S.A.), w których wypłata wynagrodzeń dla firm zarządzających w porównaniu do postanowień umów zawyżona została o 1,1 mln dolarów USA, tj. 2,8 mln zł.

Łącznie więc zarządy 13 NFI wypłaciły firmom zarządzającym wynagrodzenia w kwotach wyższych o 10,5 mln zł aniżeli wynikało to z zasad określonych umowami, co stanowiło ok. 10 % sumy wynagrodzeń wypłaconych przez te fundusze.

Zasadniczym powodem tego stanu było nieprzestrzeganie postanowień umowy o zarządzanie ich majątkiem, które uzależniały wysokość wynagrodzenia od ilości pakietów wiodących¹ (str. 15-22)

2. W umowach o zarządzanie majątkiem 4 NFI, tj. II NFI S.A., V NFI „Victoria” S.A. NFI „Octava” S.A., NFI „Foksal” S.A. nie przewidziano prawa do zmniejszenia przez zarządy NFI wynagrodzenia w przypadku zarządzania przez firmę zarządzającą liczbą pakietów wiodących mniejszą od określonego

¹ Ustawa z dnia 30 kwietnia 1993 r. o narodowych funduszach inwestycyjnych i ich prywatyzacji (Dz.U. Nr 44, poz. 202; z 1994 r. Nr 84, poz. 385; z 1997 r. Nr 30, poz. 164 i Nr 47, poz. 288).

¹ pakiet 33% akcji danej spółki, wniesiony w całości jako wkład do jednego z NFI

limitu, stwarzając natomiast gwarancje podwyższenia tego wynagrodzenia za zarządzanie liczbą pakietów wiodących powyżej takiego limitu. Gdyby w umowach o zarządzanie właściwie zabezpieczono interes tych Funduszy, tj. gdyby zasada zmniejszania bądź podwyższania wynagrodzenia była jednakowa dla obu stron umowy, zaoszczędzono by 0,3 mln dolarów USA (0,7 mln zł.) (str. 13 i 22)

3. Nieprecyzyjnie i niespójnie określono w umowach (i załącznikach do tych umów) postanowienia dotyczące daty, od której należało naliczać wynagrodzenie. W § 4 tych umów postanowiono, że wynagrodzenie należy się od daty wejścia w życie umowy (nie określając jego wysokości), natomiast w załącznikach A-2 do poszczególnych umów, wiążących wysokość wynagrodzenia z ilością pakietów wiodących, określono tę datę terminami: „od posiadania pakietów akcji”, „od nabycia własności pakietów wiodących” lub innych niezdefiniowanymi pojęciami, np. „od zarządzania spółkami ”(str. 13-14).

Dodać należy, że Ministerstwo Przekształceń Własnościowych przekazało zarządom i radom nadzorczym wszystkich NFI pismo zawierające błędną interpretację umów o zarządzanie, według której dopuszczalne było wypłacenie firmom zarządzającym rocznego ryczałtowego wynagrodzenia za zarządzanie od daty alokacji do funduszy IV transzy akcji spółek parterowych (str. 14).

4. Uzależnienia wysokości wynagrodzenia za zarządzanie majątkiem NFI tylko od ilości pakietów wiodących, co miało miejsce w 13 Funduszach, nie można uznać za prawidłowe, bowiem nie uwzględniało ono m.in. wartości aktywów, wielkości zatrudnienia, stanu ekonomicznego i stopnia zaawansowania procesu restrukturyzacji poszczególnych spółek.

W umowie o zarządzanie majątkiem NFI „Piaś” S.A. nie zawarto natomiast żadnego z tych kryteriów co powodowało, że wynagrodzenie należne było w pełnej ustalonej wysokości, niezależnie od tego kiedy, ile akcji i jakich spółek wniesiono do tego Funduszu (str. 9-12).

5. W latach 1995-96 b. Minister Przekształceń Własnościowych nie ustosunkował się do wniosku Rady Nadzorczej NFI „Progress” S.A. o zatwierdzenie dodatkowego wynagrodzenia za zarządzanie z tytułu wdrożenia przez firmę zarządzającą modelu zarządzania bezpośredniego, nie wypełniając tym samym wymogu załącznika E.V.2 do umowy o zarządzanie majątkiem tego Funduszu (str. 16-17).
6. Rady nadzorcze 9 NFI ustanowiły zasady wypłaty wynagrodzenia za zarządzanie dopiero po wypłaceniu pierwszych rat wynagrodzenia, a NFI „Octava” S.A. w ogóle nie ustanowił takich procedur do zakończenia kontroli (str. 14-15).

3. Wnioski

Zarządy 10 NFI, w których niniejsza kontrola NIK stwierdziła wypłacenie zawyżonego rocznego ryczałtowego wynagrodzenia za zarządzanie, winny wyegzekwować od firm zarządzających nadpłacone kwoty w następującej wysokości:

I NFI S.A.	65 tys. dolarów USA,
II NFI S.A.	437 tys. dolarów USA,
NFI „Progress” S.A.	662 tys. dolarów USA,
NFI „Victoria” S.A. -	609 tys. dolarów USA,
NFI „Magna Polonia” S.A.	389 tys. dolarów USA,
VII NFI im. Kazimierza Wielkiego S.A.	241 tys. dolarów USA,
NFI „Octava” S.A.	42 tys. dolarów USA,
NFI „Foksal” S.A.	28 tys. dolarów USA,
Zachodni Fundusz Inwestycyjny NFI S.A.	227 tys. dolarów USA,
NFI „Hetman” S.A.	477 tys. dolarów USA.

Ustalenia kontroli uzasadniają ponadto podjęcie przez Ministra Skarbu Państwa stosownych działań na walnych zgromadzeniach akcjonariuszy NFI w celu:

- dokonania oceny działalności władz narodowych funduszy inwestycyjnych w zakresie zawyżonych wypłat wynagrodzeń,
- spowodowania podjęcia przez rady nadzorcze NFI renegotiacji treści umów o zarządzanie w części dotyczącej wynagrodzenia w taki sposób, aby wysokość wynagrodzenia dla firm zarządzających była odpowiednio powiązana np. z wielkością zarządzanego przez nie majątku funduszy lub osiągniętych zysków,
- spowodowania ustanowienia przez władze NFI „Octava” S.A. trybu wypłaty firmie zarządzającej wynagrodzenia za zarządzanie.

Szczegółowe wnioski pokontrolne dotyczące działalności kontrolowanych podmiotów zostały zawarte w wystąpieniach pokontrolnych NIK, skierowanych do zarządów kontrolowanych NFI oraz do Ministra Skarbu Państwa .

II. CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA

1. Charakterystyka stanu prawnego

1.1. Podstawowym aktem prawnym regulującym funkcjonowanie narodowych funduszy inwestycyjnych jest ustawa z dnia 30 kwietnia 1993 r. o narodowych funduszach inwestycyjnych i ich prywatyzacji (ustawa o NFI). Wyznacza ona następujące etapy jej realizacji:

- 1/ tworzenie funduszy (rozdział 2),
- 2/ organizację funduszy i zarządzanie ich majątkiem (rozdział 3 i 4),
- 3/ emisję i dystrybucję świadectw udziałowych (rozdział 6),
- 4/ wymianę świadectw na akcje funduszy (rozdział 7).

Ustawa o NFI wprowadziła szczególne postanowienia m.in. wobec Kodeksu handlowego. Na podstawie delegacji zawartych w ustawie o NFI wydano akty wykonawcze, głównie o charakterze techniczno-organizacyjnym.

1.2. NFI tworzone były przez Skarb Państwa w formie spółek akcyjnych (art. 3 ust. 1). Celem funduszy jest pomnażanie ich majątku, w szczególności poprzez powiększanie wartości akcji spółek, których akcjonariuszami są NFI (art. 4 ust. 1).

Fundusze dążą do osiągnięcia ww. celu m.in. poprzez:

- wykonywanie praw z akcji, zwłaszcza dla poprawy zarządzania spółkami, w których fundusze mają pakiet kontrolny, w tym wzmocnienia ich pozycji na rynku oraz pozyskiwania dla nich nowych technologii i kredytów,
- prowadzenie działalności gospodarczej polegającej na nabywaniu i zbywaniu akcji spółek oraz wykonywaniu uzyskanych praw (art. 4 ust. 2).

- 1.3. Skarb Państwa mógł wносить do NFI wkłady pieniężne, niezbędne do jego zarejestrowania oraz wkłady niepieniężne w postaci akcji spółek, dopóki pozostawał on jego jedynym akcjonariuszem (art. 6). Skarb Państwa wniósł do funduszy 60% akcji każdej ze spółek, z tym, że 27% znalazło się, w przybliżeniu w równych częściach, w posiadaniu wszystkich funduszy, z wyjątkiem jednego, który otrzymał 33% tzw. pakiet większościowy akcji (art. 10 ust. 1).

Tryb wnoszenia akcji jednoosobowych spółek Skarbu Państwa (jsSP) do NFI obejmował²:

- 1/ wybór większościowych pakietów akcji przez fundusze (tzw. alokacja),
- 2/ wymianę między funduszami większościowych pakietów akcji spółek w ciągu 14 dni od ich wyboru,
- 3/ rozdział mniejszościowych pakietów akcji między fundusze,
- 4/ wniesienie akcji jsSP do NFI przez Ministra PW.

W zamian za wkłady Skarb Państwa obejmował akcje funduszy (art. 9 ust. 5).

Rada Ministrów określiła:

- 15 funduszy, do których zostały wniesione akcje jsSP³,
- 512 firm (jsSP oraz pp., które zostały przekształcone w jsSP) w celu wniesienia ich akcji lub udziałów do NFI⁴.

- 1.4. Władzami funduszu są: walne zgromadzenie, rada nadzorcza i zarząd (art. 14). Ustawa o NFI eksponuje rolę pierwszej rady nadzorczej, ponieważ w początkowym okresie istnienia funduszu jego walne zgromadzenie składa się z jednej osoby - Skarbu Państwa. Do dnia zwołania pierwszego walnego zgromadzenia, w którym mogą uczestniczyć akcjonariusze inni, niż Skarb Państwa kompetencje walnego zgromadzenia nie zastrzeżone przez ustawę o NFI lub statut funduszu do jego wyłącznej kompetencji, wykonuje rada nadzorcza (art. 18 ust. 1). **Do wyłącznych kompetencji rady nadzorczej**, poza określonymi w Kodeksie handlowym (K.h.), należy powołanie członków zarządu oraz **wybór osoby prawnej świadczącej usługi w zakresie zarządzania (firmy zarządzającej) oraz zawarcie z nią umowy o zarządzanie majątkiem funduszu** (art. 18 ust. 3).

Zgodnie z art. 382 §1 K.h. **rada nadzorcza zobowiązana jest wykonywać stały nadzór nad działalnością spółki we wszystkich gałęziach przedsiębiorstwa.**

Zarząd prowadzi przedsiębiorstwo i reprezentuje spółkę w sądzie i poza sądem (art. 369 § 1 K.h.). Prowadzenie przedsiębiorstwa obejmuje wszelkie czynności o charakterze faktycznym i prawnym,

² §1 i §8 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 kwietnia 1995 r. w sprawie określenia trybu wnoszenia akcji jednoosobowych spółek Skarbu Państwa do narodowych funduszy inwestycyjnych (Dz.U. Nr 45, poz. 232).

³ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 1995 r. w sprawie określenia narodowych funduszy inwestycyjnych, do których zostaną wniesione akcje jednoosobowych spółek Skarbu Państwa (Dz.U. Nr 79, poz. 401).

⁴ Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia:

- 18 sierpnia 1993 r. w sprawie określenia jednoosobowych spółek Skarbu Państwa w celu wniesienia ich akcji lub udziałów do narodowych funduszy inwestycyjnych (Dz.U. Nr 78, poz. 368, Nr 113, poz. 549; z 1995 r. Nr 51, poz. 281, Nr 82, poz. 415),
- 14 września 1993 r. w sprawie określenia jsSP oraz przedsiębiorstw państwowych, które zostaną przekształcone w spółki, w celu wniesienia ich akcji lub udziałów do narodowych funduszy inwestycyjnych (Dz.U. Nr 89, poz. 412; z 1994 r. Nr 113, poz. 549; z 1995 r. Nr 51, poz. 282, Nr 82, poz. 416, Nr 114, poz. 550, Nr 141, poz. 695).

związane z jego funkcjonowaniem. Reprezentacja oznacza przede wszystkim zawieranie umów w obrocie cywilnym i prowadzenie sporów.

- 1.5. Ustawa o NFI przewidywała możliwość zawarcia umowy o zarządzanie majątkiem funduszu z firmą zarządzającą (art. 21 ust. 1). Obowiązki i uprawnienia firmy zarządzającej określa statut funduszu oraz ww. umowa (art. 23 ust. 1). Zmiana istotnych postanowień umowy (w tym warunków wynagrodzenia), wymaga zatwierdzenia przez walne zgromadzenie akcjonariuszy funduszu (art. 24 ust. 1).**

Fundusz może wypowiedzieć umowę z firmą zarządzającą bez podania przyczyn, z zachowaniem okresu wypowiedzenia nie dłuższego niż 180 dni; w przypadku wypowiedzenia umowy przez fundusz w okolicznościach, za które firma zarządzająca nie ponosi odpowiedzialności, ewentualne odszkodowanie umowne, zastrzeżone dla firmy zarządzającej z tego tytułu, nie może przekroczyć wysokości połowy rocznego ryczałtowego wynagrodzenia za zarządzanie (art. 24 ust. 2).

- 1.6. Ustawa określa także zasady ustalenia wynagrodzenia firmy zarządzającej w umowie pomiędzy funduszem (którego jedynym akcjonariuszem jest Skarb Państwa), a firmą zarządzającą (art. 24 ust. 3). Jeżeli przewidziano w niej roczne ryczałtowe wynagrodzenie za zarządzanie majątkiem NFI ustala się je w drodze przetargu (art. 24 ust. 3 pkt 1).**

2. Podstawy wypłat rocznego ryczałtowego wynagrodzenia za zarządzanie majątkiem NFI

2.1 Zasady ustalania wysokości rocznego ryczałtowego wynagrodzenia za zarządzanie majątkiem NFI, określone w umowach o zarządzanie

Zasady ustalania wysokości rocznego ryczałtowego wynagrodzenia za zarządzanie majątkiem NFI zostały określone w § 4 umów o zarządzanie majątkiem NFI oraz w załącznikach A-2 do tych umów (w treści odrębnej dla każdego NFI, negocjowanej przez rady nadzorcze poszczególnych funduszy), a w przypadku NFI „Progress” S.A. także w załączniku E. **Ww. umowy były podpisane, w imieniu NFI, przez członków rad nadzorczych poszczególnych funduszy, a następnie zatwierdzone przez Ministra Przekształceń Własnościowych, wykonującego uprawnienia walnego zgromadzenia akcjonariuszy NFI. Według § 4 wszystkich umów wynagrodzenie miało być naliczane od daty wejścia w życie umowy.**

W kontrolowanych narodowych funduszach inwestycyjnych wysokość rocznego ryczałtowego wynagrodzenia za zarządzanie ustalono od 1 480 tys. do 3 900 tys. dolarów USA i wynosiło ono dla poszczególnych NFI:

- a) **I NFI S.A. - 2 875 000 dolarów USA** za zarządzanie 30 udziałami większościowymi; roczna stawka podwyższająca (lub obniżająca) za zarządzanie każdym dodatkowym udziałem większościowym (lub zmniejszeniem liczby zarządzanych udziałów większościowych) wynosiła 20 000 dolarów USA. Kwota 20 000 dolarów USA miała mieć zastosowanie tylko w przypadku zmniejszenia liczby pakietów udziałów większościowych o maksymalną liczbę 3 bądź ich zwiększenia o maksymalną liczbę 6,
- b) **II NFI S.A. - 3 150 000 dolarów USA** za zarządzanie 30 spółkami, w których Fundusz posiada udziały większościowe; w przypadku, gdyby liczba zarządzanych spółek była większa od liczby 30, wówczas miało nastąpić zwiększenie wynagrodzenia dla firmy zarządzającej o kwotę 35 000 dolarów USA, pomnożoną przez ilość spółek powyżej tej liczby,
- c) **III NFI S.A. - równowartość w złotych polskich kwoty 2 940 000 dolarów USA** za zarządzanie Funduszem posiadającym 30 pakietów wiodących, przy czym za każdy pakiet wiodący więcej lub mniej od

30 wynagrodzenie miało być odpowiednio zwiększone lub zmniejszone o 60 000 dolarów USA, lecz nie mogło wynieść mniej niż 2 500 000 dolarów USA,

- d) **NFI „Progress” S.A., d. IV NFI S.A.** - równowartość w złotych polskich kwoty **1 985 000 dolarów USA** za zarządzanie 30 wiodącymi pakietami akcji. Kwotę korygującą wynagrodzenie określono odpowiednio w przypadku zwiększenia lub zmniejszenia liczby wiodących pakietów akcji w wysokości 30 000 dolarów USA za każdy kolejny wiodący pakiet akcji;

Załącznik E.V.2 do umowy o zarządzanie majątkiem przewidywał dodatkowe wynagrodzenie dla firmy zarządzającej w kwocie 233 000 dolarów USA z tytułu wdrożenia modelu zarządzania bezpośredniego, po wystąpieniu rady nadzorczej funduszu do walnego zgromadzenia akcjonariuszy o ww. zmianę wynagrodzenia.

- e) **V NFI „Victoria” S.A. - 3 900 000 dolarów USA** (do 30 spółek z udziałem wiodącym łącznie). Roczne wynagrodzenie za zarządzanie każdą dodatkową spółką z udziałem wiodącym określono na 45 000 dolarów USA,
- f) **VI NFI „Magna Polonia” S.A.** - równowartość w złotych polskich kwoty **2 888 000 dolarów USA** przy założeniu, że liczba spółek, w których Fundusz jest akcjonariuszem lub udziałowcem nie przekracza 35,
- g) **VII NFI im. Kazimierza Wielkiego. S.A. - 2 775 000 dolarów USA** za okres pierwszego pełnego roku (liczonego jako 365 dni) od daty wejścia w życie umowy. Za okres od pierwszego dnia po upływie pierwszego pełnego roku, liczony od daty wejścia w życie umowy do 31 grudnia 1996 r. włącznie, ustalono wynagrodzenie stanowiące wynik pomnożenia kwoty 2 675 000 dolarów USA przez ułamek, w którego liczniku znajduje się liczba dni pozostałych do końca 1996 r., a w mianowniku liczba 365, natomiast za kolejne okresy roczne - 2 600 000 dolarów USA jako bazowe ryczałtowe wynagrodzenie za zarządzanie. Wszystkie określone wyżej kwoty przyjęto przy założeniu, że fundusz miał być właścicielem portfela pakietu wiodącego w 30 spółkach, a jeśli fundusz byłby właścicielem portfela pakietu wiodącego w więcej lub mniej niż 30 spółkach, wówczas ryczałtowe wynagrodzenie za zarządzanie miało zostać proporcjonalnie podwyższone lub obniżone o 30 000 dolarów USA za każdą spółkę powyżej lub poniżej liczby 30,
- h) **NFI „Octava” S.A., d. VIII NFI** - równowartość w złotych kwoty **1 965 000 dolarów USA** oraz 30 000 dolarów USA za przejście każdego dodatkowego pakietu wiodącego powyżej 30,
- i) **NFI „Foksal” S.A., d. X NFI** - równowartość w złotych polskich kwoty **1 480 000 dolarów USA** oraz dodatkowe wynagrodzenie stanowiące równowartość w złotych polskich kwoty 30 000 dolarów USA za każdą spółkę parterową ponad liczbę 30,
- j) **XI NFI S.A. - 3 250 000 dolarów USA** przy założeniu, że Fundusz posiada wiodący pakiet akcji w ok. 28 do ok. 32 spółkach parterowych,
- k) **NFI „Piast” S.A., d. XII NFI** - równowartość kwoty **2 995 000 dolarów USA**,
- l) **XIII NFI S.A. - 3 200 000 dolarów USA** za 30 pakietów wiodących oraz za każdy pakiet wiodący więcej lub mniej 50 000 dolarów USA,
- m) **Zachodni Fundusz Inwestycyjny NFI S.A., d. XIV NFI - 2 400 000 dolarów USA** za zarządzanie funduszem składającym się z 30 udziałów wiodących. Dodatkowa (zwiększająca) lub zmniejszająca kwota rocznego ryczałtowego wynagrodzenia (za każdy dodatkowy udział wiodący lub każdą redukcję w liczbie udziałów wiodących) została określona w wysokości 25 000 dolarów USA,
- n) **NFI „Hetman” S.A., d. XV NFI** - równowartość złotych polskich kwoty **2 950 000 dolarów USA** za zarządzanie majątkiem Funduszu, posiadającego 30 wiodących pakietów akcji. Kwota korygująca roczne ryczałtowe wynagrodzenie, o którą miało być podwyższone lub obniżone roczne wynagrodzenie w przypadku zwiększenia lub zmniejszenia liczby wiodących pakietów akcji została określona w wysokości równowartości złotych polskich kwoty 60 000 dolarów USA. Dotyczyło to do 5 wiodących pakietów akcji (plus lub minus).

2.2 Zabezpieczenie interesu Skarbu Państwa w umowach o zarządzanie majątkiem NFI

Postanowienia, zawarte w załącznikach A-2 do poszczególnych umów o zarządzanie, nie zabezpieczały należycie interesu Skarbu Państwa w zakresie wypłat firmom zarządzającym wynagrodzeń za zarządzanie.

- W umowach o zarządzanie majątkiem 4 funduszy (II NFI S.A., V NFI „Victoria” S.A., NFI „Octava” S.A. i Foksal NFI S.A.) nie przewidziano prawa funduszy do zmniejszenia rocznego ryczałtowego wynagrodzenia w przypadku zarządzania przez firmę zarządzającą liczbą pakietów wiodących mniejszą od określonego limitu. Równocześnie firmom zarządzającym stworzono gwarancje podwyższenia tego wynagrodzenia za zarządzanie liczbą pakietów wiodących powyżej tego limitu. W ocenie Izby tworzyło to korzystniejsze warunki zmiany wysokości wynagrodzenia firmie zarządzającej.
- W umowie o zarządzanie majątkiem NFI „Piast” S.A. nie określono kryteriów uzależniających wysokość wynagrodzenia za zarządzanie majątkiem tego funduszu, np. od ilości pakietów wiodących - tak, jak uczyniła to większość NFI. W związku z taką treścią umowy firmie zarządzającej przysługiwało wynagrodzenie nawet w przypadku nieposiadania przez fundusz żadnych pakietów akcji spółek parterowych.
- W umowie o zarządzanie majątkiem VI NFI „Magna Polonia” S.A. firmie zarządzającej zagwarantowano pełną wysokość wynagrodzenia za zarządzanie majątkiem funduszu przy założeniu, że „liczba spółek, w których fundusz jest akcjonariuszem lub udziałowcem nie przekracza 35”. Wskutek takiego postanowienia firmie zarządzającej przysługiwało wynagrodzenie - zdaniem NIK - w pełnej wysokości nawet wówczas, gdyby fundusz posiadał akcje lub udziały choćby jednej spółki.
- W umowie o zarządzanie majątkiem I NFI S.A. mechanizm korygowania wynagrodzenia za zarządzanie majątkiem funduszu preferował firmę zarządzającą, dopuszczając podwyższenie wynagrodzenia w przypadku przekroczenia określonego limitu maksymalnie za 6 udziałów większościowych powyżej tego limitu, zaś zmniejszenie tylko za 3 udziały.
- Postanowienia załączników A-2 do 13 umów o zarządzanie nie były spójne z § 4 tych umów w kwestii ustalenia daty, od której firmie zarządzającej przysługiwało wynagrodzenie za zarządzanie (za wyjątkiem IX NFI S.A. oraz umowy o zarządzanie majątkiem NFI „Piast” S.A.). Postanowienia § 4 określały datę wejścia w życie umowy o zarządzanie, tj. 12 lipca 1995 r., jako początek okresu, za który naliczane miało być wynagrodzenie dla firmy zarządzającej, podczas gdy poszczególne załączniki A-2 uzależniły wypłatę wynagrodzenia (lub jego zmian) od różnych kryteriów, z których wynikały inne daty, niż określone w § 4 umów..

W 13 umowach o zarządzanie majątkiem NFI uzależniono wysokość wynagrodzenia od ilości pakietów wiodących, przy czym warunek ten dotyczył:

- w 2 NFI własności pakietów wiodących (VI NFI „Magna Polonia” S.A. i VII NFI im. Kazimierza Wielkiego S.A.),
- w 4 NFI posiadania pakietów wiodących (III NFI S.A., NFI „Progress” S.A., NFI „Hetman” S.A. i IX NFI S.A.),
- w 7 NFI nie zdefiniowanych pojęć:
 - a/ „zarządzania spółkami”, „zarządzania udziałami większościowymi” (I i II NFI S.A.)
 - b/ „udziału wiodącego” (V NFI „Victoria” S.A., NFI „Octava” S.A.)
 - c/ „funduszu składającego się z udziałów wiodących” (Zachodni NFI S.A.)
 - d/ „majątku obejmującego pakiety wiodące” (XIII NFI S.A.)

e/ „spółki parterowej” („Foksal” NFI S.A.)

Pomimo niezgodności § 4 ww. umów z załącznikami A - 2 oraz różnic pomiędzy załącznikami A -2 poszczególnych NFI, zarządy Funduszy stosowały praktykę naliczania wynagrodzenia od dnia 12 lipca 1995 r. (tj. stosownie do § 4 umów). Pomińnięcie postanowień załączników A-2 doprowadziło do wypłaty zawyżonego wynagrodzenia firmom zarządzającym.

Wyjaśniając przyczyny stosowania powyższej praktyki, zarządy NFI powoływały się na jednoznaczne - ich zdaniem - postanowienie § 4 umów oraz pismo Ministerstwa Przekształceń Własnościowych (z dnia 29 stycznia 1996 r. znak PTP/510/96/MP-WW), w którym zawarta była propozycja podwyższenia wynagrodzenia firmom zarządzającym (po dokonaniu wyboru większościowych udziałów spośród spółek IV transzy) również już od dnia tego wyboru.

3. Procedury wypłaty rocznego ryczałtowego wynagrodzenia za zarządzanie, ustalone przez władze narodowych funduszy inwestycyjnych

Władze 13 narodowych funduszy inwestycyjnych ustanowiły procedury wypłaty firmom zarządzającym wynagrodzeń za zarządzanie ich majątkiem. Procedury te określono już po wypłaceniu pierwszych rat wynagrodzenia, z wyjątkiem VI NFI „Magna Polonia” S.A., gdzie miało to miejsce wcześniej. **Ustalone procedury uzależniały wypłatę wynagrodzenia od pozytywnej opinii rady nadzorczej danego funduszu, wydawanej po zaakceptowaniu przez zarząd funduszu faktury wystawionej przez firmę zarządzającą.**

W NFI „Octava” S.A. brak było jakichkolwiek procedur wypłaty wynagrodzenia, W Funduszu tym prezes zarządu i osoba reprezentująca prokurenta (którym była firma zarządzająca) pełnili także funkcje członków zarządu firmy zarządzającej.

4. Wypłaty rocznych ryczałtowych wynagrodzeń za zarządzanie

W okresie od 12 lipca 1995 r. do 31 grudnia 1996 r., 11 objętych niniejszą kontrolą narodowych funduszy inwestycyjnych wypłaciło firmom zarządzającym roczne ryczałtowe wynagrodzenie za zarządzanie w łącznej kwocie 39 mln dolarów USA. Szczegółowe dane dotyczące wypłat wynagrodzenia przez poszczególne fundusze zawiera załącznik nr 2 do niniejszej informacji.

W 10 z ww. 11 narodowych funduszach inwestycyjnych, poza NFI „Piast” S.A., wypłacono wynagrodzenia dla firm zarządzających niezgodnie z postanowieniami umów o zarządzanie, zawyżając wynagrodzenia o łączną kwotę 3,2 mln dolarów USA.

- **Zarząd I NFI S.A. wypłacił firmie zarządzającej, na podstawie przedłożonych faktur, wynagrodzenie w kwocie 2 820 tys. dolarów USA za zarządzanie majątkiem Funduszu w okresie od 12 lipca 1995 r. do 30 czerwca 1996 r. .**

Wynagrodzenie to zostało wypłacone w wysokości, jaka byłaby należna firmie zarządzającej w przypadku, gdyby Fundusz od dnia 12 lipca 1995 r. zarządzał 28 udziałami większościowymi, a od dnia 1 stycznia 1996 r. 35 takimi udziałami. Faktycznie liczba udziałów większościowych była niższa, bowiem dopiero w dniu 2 września 1995 r. Skarb Państwa wniósł do Funduszu po raz pierwszy 21 udziałów większościowych, a następnie kolejno:

- 27 grudnia 1995 r. 7 udziałów,
- 23 kwietnia 1996 r. 1 udział ,
- 23 maja 1996 r. 6 udziałów.

Z powyższego wyliczenia wynika, że firmie zarządzającej w **skali rocznej** przysługiwało za zarządzanie majątkiem Funduszu następujące ryczałtowe wynagrodzenie za zarządzanie:

- 2 815 tys. dolarów USA od 12 lipca do 26 grudnia 1995 r.,
- 2 835 tys. dolarów USA od 27 grudnia 1995 r. do 22 kwietnia 1996 r.,
- 2 855 tys. dolarów USA od 23 kwietnia do 22 maja 1996 r.,
- 2 975 tys. dolarów USA od 23 maja 1996 r.

Dostosowując ww. kwoty proporcjonalnie do okresów, w których Fundusz „zarządzał” odpowiednią liczbą pakietów wiodących, **wynagrodzenie za III i IV kwartał 1995 r. oraz za I i II kwartał 1996 r. powinno wynosić 2 756 tys. dolarów USA, a zatem o 65 tys. dolarów USA mniej od kwoty faktycznie zapłaconej.**

- **Zarząd II NFI S.A. wypłacił firmie zarządzającej**, na podstawie przedłożonych faktur, wynagrodzenie w kwocie **787,5 tys. dolarów USA** z tytułu zarządzania majątkiem Funduszu w okresie od dnia 12 lipca 1995 r. do dnia 11 października 1995 r.

Wypłacając ww. kwotę Zarząd Funduszu zaakceptował sumę wynagrodzenia określoną przez firmę zarządzającą w przedłożonej fakturze w taki sposób, jakby zarządzanie w całym ww. okresie obejmowało 30 spółek, w których Fundusz posiadał pakiety większościowe. O posiadaniu przez Fundusz pakietów większościowych w 26 spółkach, można tymczasem mówić dopiero od 2 września 1995 r., bowiem w tym dniu Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy II NFI S.A. podjęło uchwałę o podwyższeniu kapitału akcyjnego poprzez emisję akcji Funduszu, które objął Skarb Państwa w zamian za wniesienie wkładu niepieniężnego, składającego się z akcji spółek parterowych.

Według NIK, **wynagrodzenie należne firmie zarządzającej za ww. okres wynosiło 350 tys. dolarów USA**, tj. proporcjonalnie zmniejszone do okresu, w którym Fundusz faktycznie posiadał udziały większościowe, czyli od 2 września do 11 października 1995 r. **Zostało więc ono zawyżone o 437,5 tys. dolarów USA.**

- **Zarząd NFI „Progress” S.A. wypłacił firmie zarządzającej**, na podstawie przedłożonych faktur, wynagrodzenie w kwocie **3 408 tys. dolarów USA** za zarządzanie majątkiem Funduszu w okresie od 12 lipca 1995 r. do 30 czerwca 1996 r.
Wynagrodzenie to zostało wypłacone w wysokości, jaka byłaby należna firmie zarządzającej w przypadku, gdyby fundusz od dnia 12 lipca 1995 r. posiadał 28 wiodących pakietów akcji, a od dnia 14 grudnia 1995 r. 35 takich pakietów. Faktycznie liczba tych pakietów była niższa, bowiem dopiero w dniu 2 września 1995 r. Skarb Państwa wniósł do Funduszu, a następnie kolejno:

- 27 grudnia 1995 r. 10 pakietów,
- 23 kwietnia 1996 r. 2 pakiety,
- 23 maja 1996 r. 5 pakietów.

Z powyższego wyliczenia wynika, że firmie zarządzającej przysługiwało w **skali rocznej** za zarządzanie majątkiem Funduszu następujące ryczałtowe wynagrodzenie za zarządzanie:

- 1 085 tys. dolarów USA od 12 lipca do 1 września 1995 r.,
- 1 625 tys. dolarów USA od 2 września do 26 grudnia 1995 r.,
- 1 925 tys. dolarów USA od 27 grudnia 1995 r. do 22 kwietnia 1996 r.,
- 1 985 tys. dolarów USA od 23 kwietnia do 22 maja 1996 r.,
- 2 135 tys. dolarów USA od 23 maja 1996 r.

Dostosowując ww. kwoty proporcjonalnie do okresów, w których Fundusz posiadał odpowiednią liczbę wiodących pakietów akcji, **wynagrodzenie za zarządzanie za III i IV kwartał 1995 r. oraz za I i II kwartał 1996 r. powinno wynosić ogółem 2 746 tys. dolarów USA, a zatem o 662 tys. dolarów USA mniej od kwoty faktycznie zapłaconej.**

Walne zgromadzenie akcjonariuszy Funduszu, którego uprawnienia wykonywał b. Minister Przekształceń Własnościowych, **nie ustosunkowało się do wniosku Rady Nadzorczej NFI „Progress” S.A. z dnia 23 sierpnia 1995 r. o zmianę wysokości wynagrodzenia dla firmy zarządzającej z tytułu wdrożenia modelu zarządzania bezpośredniego. Mimo braku stanowiska Ministra Przekształceń**

Własnościowych Zarząd Funduszu wypłacił firmie zarządzającej wynagrodzenie podwyższone o 233 tys. dolarów USA, kierując się treścią otrzymanego w tej sprawie pisma Dyrektora Departamentu Narodowych Funduszy Inwestycyjnych i Masowych Programów Prywatyzacyjnych z dnia 23.02.96 r. (Ldz. W/238/NFI/PS/AR/96), według którego podwyższenie wynagrodzenia ryczałtowego nie wymaga zatwierdzenia przez walne zgromadzenie akcjonariuszy funduszu, ponieważ formuła zmiany tego wynagrodzenia została określona w załączniku E do umowy o zarządzanie.

- **Zarząd NFI „Victoria” S.A. wypłacił firmie zarządzającej**, na podstawie przedłożonych faktur, wynagrodzenie w kwocie **3 879 tys. dolarów USA** za zarządzanie majątkiem Funduszu w okresie od 12 lipca 1995 r. do 30 czerwca 1996 r.

Wynagrodzenie to zostało wypłacone w wysokości, jaka byłaby należna firmie zarządzającej gdyby Fundusz już od dnia 12 lipca 1995 r. zarządzał udziałami wiodącymi, w tym od 1 stycznia 1996 r. 35 takimi udziałami. Faktycznie do dnia 2 września 1995 r. firma zarządzająca nie mogła zarządzać żadnymi udziałami wiodącymi, ponieważ dopiero wtedy Skarb Państwa wniósł do Funduszu pierwsze 24 udziały wiodące, a następnie kolejno:

- 27 grudnia 1995 r. 3 udziały,
- 23 kwietnia 1996 r. 5 udziałów,
- 23 maja 1996 r. 3 udziały.

Z powyższego wyliczenia wynika, że firmie zarządzającej przysługiwało **w skali rocznej** za zarządzanie majątkiem Funduszu następujące ryczałtowe wynagrodzenie za zarządzanie:

- 3 900 tys. dolarów USA od 2 września 1995 r. do 22 kwietnia 1996 r.,
- 3 990 tys. dolarów USA od 23 kwietnia do 22 maja 1996 r.,
- 4 125 tys. dolarów USA od 23 maja 1996 r.

Dostosowując ww. kwoty proporcjonalnie do okresów, w których Fundusz zarządzał odpowiednią liczbą udziałów wiodących, **wynagrodzenie za zarządzanie za okres od 12 lipca 1995 r. do 30 czerwca 1996 r. powinno wynosić 3 270 tys. dolarów USA, a zatem o 609 tys. dolarów USA mniej od kwoty faktycznie zapłaconej.**

- **Zarząd VI NFI „Magna Polonia” S.A. wypłacił firmie zarządzającej**, na podstawie przedłożonych faktur, wynagrodzenie w kwocie **700 tys. dolarów USA** za zarządzanie majątkiem Funduszu w okresie od 12 lipca do 11 października 1995 r.
Wynagrodzenie to zostało wypłacone w wysokości, jaka byłaby należna firmie zarządzającej w przypadku, gdyby Fundusz był akcjonariuszem lub udziałowcem spółek parterowych w całym okresie od dnia 12 lipca do 11 października 1995 r. Tymczasem akcje pierwszych spółek parterowych zostały wniesione do Funduszu w dniu 2 września 1995 r. i dopiero od tej daty Fundusz mógł być akcjonariuszem lub udziałowcem tych spółek, bowiem umowa o zarządzanie uzależniła wynagrodzenie od faktu bycia przez Fundusz akcjonariuszem lub udziałowcem spółek parterowych.
Dostosowując wysokość rocznego ryczałtowego wynagrodzenia za okres 12 lipca - 11 października 1995 r. proporcjonalnie do okresu, w którym Fundusz był akcjonariuszem lub udziałowcem spółek parterowych (tj. od 2 września do 11 października 1995 r.), **wynagrodzenie za zarządzanie w tym okresie powinno wynosić 311 tys. dolarów USA, czyli 389 tys. dolarów USA mniej od kwoty faktycznie zapłaconej.**
- **Zarząd VII NFI im. Kazimierza Wielkiego wypłacił firmie zarządzającej**, na podstawie przedłożonych faktur, wynagrodzenie w kwocie **2 705 tys. dolarów USA** za zarządzanie majątkiem Funduszu w okresie od 12 lipca 1995 r. do 30 czerwca 1996 r.

Wynagrodzenie w takiej wysokości zostało wypłacone poprzez przyjęcie do jego wyliczenia dat alokacji spółek parterowych jako terminu, od którego Fundusz był właścicielem wiodących pakietów akcji spółek parterowych. Tymczasem o wejściu w prawa właściciela pakietów akcji można mówić najwcześniej od dnia wniesienia akcji spółek parterowych do Funduszu. Faktycznie dopiero dnia 2 września 1995 r. Skarb Państwa wniósł do Funduszu 20 pakietów wiodących, a następnie kolejno:

- 27 grudnia 1995 r. 8 pakietów,
- 23 kwietnia 1996 r. 3 pakiety,
- 23 maja 1996 r. 3 pakiety.

Z powyższego wyliczenia wynika, że firmie zarządzającej przysługiwało **w skali rocznej** za zarządzanie majątkiem Funduszu następujące ryczałtowe wynagrodzenie za zarządzanie:

- 2 475 tys. dolarów USA od 2 września do 26 grudnia 1995 r.,
- 2 715 tys. dolarów USA od 27 grudnia 1995 r. do 22 kwietnia 1996 r.,
- 2 805 tys. dolarów USA od 23 kwietnia do 22 maja 1996 r.,
- 2 895 tys. dolarów USA od 23 maja 1996 r.

Dostosowując wysokość wynagrodzenia za okres od 12 lipca 1995 r. do 30 czerwca 1996 r. proporcjonalnie do okresów, w których Fundusz był właścicielem określonej liczby pakietów wiodących akcji spółek parterowych, **wynagrodzenie za zarządzanie w tym okresie powinno wynosić 2 463 tys. dolarów USA, czyli o 241 tys. dolarów USA mniej od kwoty faktycznie zapłaconej.**

- **Zarząd NFI „Octava” S.A. wypłacił firmie zarządzającej**, na podstawie przedłożonych faktur, wynagrodzenie w kwocie **1 043 tys. dolarów USA** za zarządzanie majątkiem Funduszu w okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 1996 r.
Wynagrodzenie to zostało wypłacone w wysokości, jaka byłaby należna firmie zarządzającej w przypadku, gdyby Fundusz przejął 34 pakiety wiodące przed dniem 1 stycznia 1996 r. Tymczasem o przejęciu przez Fundusz pakietów wiodących można mówić od dnia podjęcia przez Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy uchwały o podwyższeniu kapitału akcyjnego poprzez emisję akcji Funduszu, które objął Skarb Państwa w zamian za wniesienie wkładu niepieniężnego, składającego się z akcji spółek parterowych, w tym pakietów wiodących. Do dnia 22 kwietnia 1996 r. Skarb Państwa wniósł do Funduszu jedynie 27 pakietów wiodących, a następnie kolejno:

- 23 kwietnia 1996 r. 5 pakietów,
- 23 maja 1996 r. 2 pakiety.

Z powyższego wyliczenia wynika, że firmie zarządzającej przysługiwało **w skali rocznej** za zarządzanie majątkiem Funduszu następujące ryczałtowe wynagrodzenie za zarządzanie:

- 2 025 tys. dolarów USA od 23 kwietnia do 22 maja 1996 r.,
- 2 085 tys. dolarów USA od 23 maja 1996 r.

Dostosowując ww. kwoty proporcjonalnie do okresów, w których Fundusz posiadał daną liczbę pakietów wiodących, **wynagrodzenie za zarządzanie za I i II kwartał 1996 r. powinno wynosić 1 000 tys. dolarów USA, a zatem o 42 tys. dolarów USA mniej od faktycznie zapłaconej kwoty.**

- **Zarząd X NFI S.A. wypłacił firmie zarządzającej**, na podstawie przedłożonych faktur, wynagrodzenie w kwocie **777,5 tys. dolarów USA** za zarządzanie majątkiem Funduszu w okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 1996 r.
Wynagrodzenie to zostało wypłacone w wysokości, jaka byłaby należna firmie zarządzającej w przypadku, gdyby wniesiono do Funduszu 32 pakiety wiodące przed dniem 1 stycznia 1996 r., a kolejny (33) pakiet wniesiony był przed 1 kwietnia 1996 r. Tymczasem do dnia 22 maja 1996 r. Skarb Państwa wniósł do Funduszu jedynie 30 pakietów wiodących, a w dniu 23 maja 1996 r. kolejne 3 pakiety wiodące. Wynika z tego, że podwyższone wynagrodzenie mogło być należne firmie zarządzającej dopiero od 23 maja 1996 r.

(za 3 pakiety wiodące powyżej liczby 30) w wysokości 1 570 tys. dolarów USA rocznie. Dostosowując ww. kwotę proporcjonalnie do okresów, w których Fundusz posiadał odpowiednią liczbę pakietów wiodących, **wynagrodzenie za zarządzanie za I i II kwartał 1996 r. powinno wynosić 749,5 tys. dolarów USA, czyli o 28 tys. dolarów USA mniej od kwoty faktycznie zapłaconej.**

- **Zarząd „Zachodniego Funduszu Inwestycyjnego NFI” S.A. wypłacił firmie zarządzającej, na podstawie przedłożonych faktur, wynagrodzenie w kwocie 2 354 tys. dolarów USA za zarządzanie majątkiem Funduszu w okresie od 12 lipca 1995 r. do 30 czerwca 1996 r.**
Wynagrodzenie to zostało wypłacone w wysokości, jaka byłaby należna firmie zarządzającej w przypadku, gdyby Fundusz „składał się z 30 udziałów wiodących” od dnia 12 lipca 1995 r., a od 13 grudnia 1995 r. z 34 takich udziałów. Faktycznie liczba udziałów była niższa, bowiem dopiero w dniu 2 września 1995 r. Skarb Państwa wniósł do Funduszu 20 udziałów wiodących, a następnie kolejno:

- 27 grudnia 1995 r. 7 udziałów,
- 23 kwietnia 1996 r. 2 udziały,
- 23 maja 1996 r. 5 udziałów.

Z powyższego wyliczenia wynika, że firmie zarządzającej przysługiwało **w skali rocznej** za zarządzanie majątkiem Funduszu następujące ryczałtowe wynagrodzenie za zarządzanie:

- 1 650 000 dolarów USA od 12 lipca do 2 września 1995 r.,
- 2 150 000 dolarów USA od 2 września do 26 grudnia 1995 r.,
- 2 325 000 dolarów USA od 27 grudnia 1995 r. do 22 kwietnia 1996 r.,
- 2 375 000 dolarów USA od 23 kwietnia do 22 maja 1996 r.,
- 2 500 000 dolarów USA od 23 maja 1996 r.

Dostosowując ww. kwoty proporcjonalnie do okresów, w których Fundusz „składał się” z odpowiedniej liczby udziałów wiodących, **wynagrodzenie za zarządzanie za III i IV kwartał 1995 r. oraz I i II kwartał 1996 r. powinno wynosić 2 127 tys. dolarów USA, a zatem o 227 tys. dolarów USA mniej od kwoty faktycznie zapłaconej.**

- **Zarząd NFI „Hetman” S.A. wypłacił firmie zarządzającej, na podstawie przedłożonych faktur, wynagrodzenie w kwocie 4 437 tys. dolarów USA za zarządzanie majątkiem Funduszu w okresie od 12 lipca 1995 r. do 31 grudnia 1996 r.**
Wynagrodzenie to zostało wypłacone w wysokości, jaka byłaby należna firmie zarządzającej w przypadku, gdyby Fundusz posiadał 28 wiodących pakietów od dnia 12 lipca 1995 r., a od 1 kwietnia 1996 r. 34 takich pakietów. Faktycznie liczba pakietów wiodących była niższa, bowiem dopiero w dniu 2 września 1995 r. Skarb Państwa wniósł do Funduszu 20 udziałów wiodących, a następnie kolejno:

- 27 grudnia 1995 r. 8 pakietów,
- 23 kwietnia 1996 r. 3 pakiety,
- 23 maja 1996 r. 4 pakiety.

Z powyższego wyliczenia wynika, że firmie zarządzającej przysługiwało **w skali rocznej** za zarządzanie majątkiem Funduszu następujące ryczałtowe wynagrodzenie za zarządzanie:

- 2 650 000 dolarów USA od 2 września do 26 grudnia 1995 r.,
- 2 830 000 dolarów USA od 27 grudnia 1995 r. do 22 kwietnia 1996 r.,
- 3 010 000 dolarów USA od 23 kwietnia do 22 maja 1996 r.,
- 3 250 000 dolarów USA od 23 maja 1996 r.

Dostosowując ww. kwoty proporcjonalnie do okresów, w których Fundusz posiadał odpowiednią liczbę pakietów wiodących, **wynagrodzenie za III i IV kwartał 1995 r. oraz za 1996 r. powinno wynosić 3 960 tys. dolarów USA, a zatem o 477 tys. dolarów USA mniej od kwoty faktycznie zapłaconej.**

W 3 funduszach spośród 4, badanych w ramach kontroli stanu prac nad realizacją ustawy z dnia 30 kwietnia 1993 r. o narodowych funduszach inwestycyjnych i ich prywatyzacji, stwierdzono wypłatę zawyżonych wynagrodzeń za III i IV kwartał 1995 r. Dotyczyło to:

- **III NFI**, który nadpłacił firmie zarządzającej wynagrodzenie za zarządzanie o **112 tys. dolarów USA (tj. 280 tys. zł)**,
- **XI NFI**, który nadpłacił firmie zarządzającej wynagrodzenie za zarządzanie o **602 tys. dolarów USA (tj. 1 500 tys. zł)**,
- **XIII NFI**, który nadpłacił firmie zarządzającej wynagrodzenie za zarządzanie o **434 tys. dolarów USA (tj. 1 082 tys. zł)**.

Łączna wartość ujawnionych uszczupień w majątku NFI podczas obu przeprowadzonych kontroli wynosi ok. 11 200 tys. zł, w tym:

- 10 500 tys. zł z tytułu wypłaty zawyżonego rocznego ryczałtowego wynagrodzenia za zarządzanie,
- 700 tys. zł wypłaconych w związku z niewłaściwym zabezpieczeniem interesu NFI.

III. POSTĘPOWANIE KONTROLNE I DZIAŁANIA PODJĘTE PO ZAKOŃCZENIU KONTROLI

1. W związku z prowadzoną kontrolą we wszystkich kontrolowanych funduszach **pobrano wyjaśnienia od rad nadzorczych i zarządów NFI**. W ramach kontroli nie zasięgano informacji w jednostkach innych niż kontrolowane oraz nie przeprowadzono przesłuchań w charakterze świadka. W jednym przypadku zarząd NFI złożył dodatkowe wyjaśnienia w trybie art. 59 ust. 2 ustawy o NIK.
2. **W trakcie prowadzonych badań kontrolnych poinformowano b. Ministra Przekształceń Własnościowych**, pełniącego funkcję walnego zgromadzenia akcjonariuszy narodowych funduszy inwestycyjnych, o możliwości złożenia oświadczenia w kwestii nieprawidłowości stwierdzonych w toku kontroli, z którego to prawa zainteresowany minister nie skorzystał.
3. W 6 przypadkach **kierownicy jednostek kontrolowanych (zarządy) zgłosili zastrzeżenia do protokołów kontroli**, z czego w 4 przypadkach (I NFI S.A., V NFI „Victoria” S.A., VI NFI „Magna Polonia” S.A. oraz Zachodniego Funduszu Inwestycyjnego NFI S.A.) zostały one uwzględnione w całości przez kontrolerów. W 2 przypadkach zastrzeżenia zgłoszone w trybie art. 55, a następnie w trybie art. 56 ustawy o NIK zostały oddalone:
 - zastrzeżenia Zarządu VII NFI im. Kazimierza Wielkiego S.A. zostały odrzucone przez kontrolera. Po zgłoszeniu ich do Dyrektora Departamentu Skarbu Państwa i Prywatyzacji NIK Komisja Odwoławcza powołana przez Dyrektora tego departamentu oddaliła je w całości. Prezes NIK uchwałę Komisji Odwoławczej zatwierdził.
 - zastrzeżenia Zarządu NFI „Hetman” S.A. zostały odrzucone przez kontrolera. Po zgłoszeniu ich do Dyrektora Departamentu Kontroli Doraźnej NIK, również Komisja Odwoławcza powołana przez Dyrektora tego departamentu oddaliła je w całości. Prezes NIK uchwałę Komisji Odwoławczej zatwierdził.
4. **Wystąpienia pokontrolne zostały przekazane kierownikom wszystkich jednostek kontrolowanych oraz Ministrowi Skarbu Państwa**, reprezentującemu Skarb Państwa na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy. W wystąpieniach tych NIK oceniła, że przyjęta **interpretacja umów przez zarządy funduszy uchybiała kryteriom rzetelności**, zaś wypłacenie zawyżonego wynagrodzenia **nie spełniało kryterium gospodarności**. NIK wniosowała do jednostek kontrolowanych o wyegzekwowanie nadpłaconych kwot rocznego ryczałtowego wynagrodzenia za zarządzanie w łącznej wysokości ok. 3,2 mln dolarów USA.

Do ocen, uwag i wniosków zawartych w wystąpieniach pokontrolnych zarządy 10 jednostek kontrolowanych oraz Minister Skarbu Państwa zgłosiły zastrzeżenia:

- zastrzeżenia Zarządu I NFI S.A. Komisja Odwoławcza powołana przez Dyrektora Departamentu Skarbu Państwa i Prywatyzacji NIK oddaliła w całości, odrzucając argumentację Zarządu, że Fundusz nabył prawo do zarządzania pakietami wiodącymi od daty ich alokacji. W uzasadnieniu stanowiska Komisja Odwoławcza zauważyła, że momentem, od którego Fundusz mógł zarządzać udziałami większościowymi, a tym samym ustalać wynagrodzenie dla firmy zarządzającej w pełnej wysokości, jest dzień wniesienia do Funduszu przez Skarb Państwa tych udziałów.
- zastrzeżenia Zarządu II NFI S.A. Komisja Odwoławcza powołana przez Dyrektora Departamentu Skarbu Państwa i Prywatyzacji NIK oddaliła w całości, odrzucając argumentację Zarządu, że wynagrodzenie firmie zarządzającej było należne od daty wejścia w życie umowy o zarządzanie, tj. 12 lipca 1995 r. Uzasadniając stanowisko Komisja Odwoławcza podniosła, że w okresie od 12 lipca do 2 września 1995 r. Fundusz nie posiadał żadnego udziału większościowego, a tym samym nie było jakichkolwiek przesłanek uzasadniających wypłatę wynagrodzenia. Rozpoczęcie wypłaty wynagrodzenia powinno nastąpić od dnia wniesienia pierwszych udziałów większościowych akcji spółek parterowych.
- zastrzeżenia Zarządu NFI „Progress” S.A. Komisja Odwoławcza powołana przez Dyrektora Departamentu Kontroli Doraźnych NIK oddaliła w całości, uzasadniając swoje stanowisko tym, że treść postanowień umownych wskazuje na konieczność stosowania zasady proporcjonalności, a naliczanie wynagrodzenia rozpocząć było można dopiero od dnia wniesienia akcji spółek parterowych do Funduszu.
- zastrzeżenia Zarządu V NFI „Victoria” S.A. Komisja Odwoławcza powołana przez Dyrektora Departamentu Skarbu Państwa i Prywatyzacji NIK oddaliła w całości, odrzucając argumentację Zarządu, że wynagrodzenie zostało naliczone i wypłacone, przy uwzględnieniu podejmowanych przez firmę zarządzającą prac przygotowawczych przed alokacją spółek. W uzasadnieniu stanowiska Komisja Odwoławcza podała, że naliczanie wynagrodzenia rozpocząć można było dopiero od dnia wniesienia akcji spółek parterowych do Funduszu (tj. od podjęcia uchwały walnego zgromadzenia akcjonariuszy o podwyższeniu kapitału akcyjnego i pokryciu przez Skarb Państwa nowych akcji Funduszu aportem w postaci akcji spółek).
- zastrzeżenia Zarządu NFI „Magna Polonia” S.A. Komisja Odwoławcza powołana przez Dyrektora Departamentu Skarbu Państwa i Prywatyzacji NIK oddaliła w całości, odrzucając argumentację Zarządu, że treść załącznika A-2 do umowy o zarządzanie wskazuje jedynie, jakie założenia zostały przyjęte przy obliczaniu wysokości rocznego ryczałtowego wynagrodzenia za zarządzanie i ma tylko charakter informacyjny. Ponadto, uzasadniając stanowisko Komisja Odwoławcza podniosła, że przed wniesieniem akcji spółek parterowych do Funduszu (tj. 2 września 1995 r.) nie mógł on być ich akcjonariuszem lub udziałowcem, a tym samym nie był spełniony warunek zawarty w załączniku A-2 do umowy o zarządzanie majątkiem Funduszu.
- zastrzeżenia Zarządu VII NFI im. Kazimierza Wielkiego S.A. Komisja Odwoławcza powołana przez Dyrektora Departamentu Skarbu Państwa i Prywatyzacji NIK oddaliła w całości, odrzucając argumentację Zarządu, że od 12 lipca zaistniały warunki umożliwiające wypłatę wynagrodzenia za zarządzanie firmie zarządzającej w pełnej wysokości. Komisja Odwoławcza stwierdziła ponadto, że wysokość wynagrodzenia była uzależniona od zarządzania majątkiem Funduszu o zmieniającej się wielkości, a datą, od której firma zarządzająca mogła podejmować działania w odniesieniu do spółek parterowych, był dzień podniesienia kapitału akcyjnego przez walne zgromadzenie akcjonariuszy. Skoro akcje pierwszych 20 spółek wiodących zostały wniesione do Funduszu 2 września 1995 r., zatem od daty podpisania umowy o zarządzanie firmie zarządzającej mogło przysługiwać pomniejszone wynagrodzenie.
- zastrzeżenia Zarządu X NFI „Foksal” S.A. Komisja Odwoławcza powołana przez Dyrektora Departamentu Skarbu Państwa i Prywatyzacji NIK uwzględniła w części dotyczącej interpretacji pojęcia „spółka parterowa” oraz oddaliła w pozostałej części, odrzucając argumentację Zarządu, że usługi firmy zarządzającej dotyczyły również spółek, których akcje dopiero miały być wniesione do Funduszu. Wskazano przy tym, że z preambuły umowy o zarządzanie majątkiem Funduszu (na którą powołał się Zarząd Funduszu w zastrzeżeniach) jak i prospektu emisyjnego wynika, że decydujące powinno być posiadanie przez Fundusz akcji spółek parterowych.

- zastrzeżenia Zarządu Zachodniego Funduszu Inwestycyjnego NFI S.A. Komisja Odwoławcza powołana przez Dyrektora Departamentu Skarbu Państwa i Prywatyzacji NIK oddaliła w całości, nie uznając argumentacji Zarządu, że wypłat wynagrodzenia dokonywano na podstawie interpretacji Ministerstwa Przekształceń Własnościowych, oraz że wynagrodzenie obejmowało także prace przygotowawcze rzeczywiście realizowane przez firmę zarządzającą. Uzasadniając stanowisko Komisja Odwoławcza stwierdziła, że data wyboru spółek byłaby przedwczesna do rozpoczęcia naliczania wynagrodzenia, gdyż w tej dacie fundusze dokonały zaledwie wyboru spółek i mogły następnie dokonywać między sobą wymiany spółek parterowych, w związku z tym naliczenie wynagrodzenia można rozpocząć dopiero od dnia wniesienia akcji spółek parterowych do Funduszu, tj. 2 września 1995 r.,
- zastrzeżenia Zarządu NFI „Hetman” S.A. Komisja Odwoławcza powołana przez Dyrektora Departamentu Skarbu Państwa i Prywatyzacji NIK uwzględniła w części dotyczącej rozbieżności pomiędzy polską a angielską wersją umowy, a w części dotyczącej wypłaty wynagrodzenia oddaliła. Uchwała Komisji została zatwierdzona przez Prezesa NIK.
- zastrzeżenia Zarządu NFI „Octava” S.A. nie zostały przyjęte przez Dyrektora Departamentu Skarbu Państwa i Prywatyzacji NIK ze względów formalnych, tj. niewłaściwą reprezentację spółki w piśmie zawierającym zastrzeżenia,
- zastrzeżenia Ministra Skarbu Państwa nie zostały przyjęte przez Kolegium NIK z uwagi na złożenie ich po upływie ustawowego terminu.

4.1. Odpowiadając na wystąpienia pokontrolne:

- **Zarząd I NFI S.A.** poinformował, że uchwała Komisji Odwoławczej NIK i postanowienie Prezesa NIK zostały przekazane radzie nadzorczej funduszu oraz firmie zarządzającej z prośbą o zajęcie stanowiska,
- **Zarząd NFI „Progress” S.A.** poinformował, że walne zgromadzenie akcjonariuszy zatwierdziło zmianę treści załącznika A-2 do umowy o zarządzanie majątkiem tego Funduszu, wprowadzając następujący zapis: „roczne ryczałtowe wynagrodzenie za zarządzanie majątkiem Funduszu wynosi równowartość w złotych kwoty 2 248 000 dolarów USA”,
- **Zarząd V NFI „Victoria” S.A.** poinformował, że postanowił zwrócić się do stron umowy o zarządzanie majątkiem funduszu, tj. rady nadzorczej funduszu i firmy zarządzającej o zajęcie stanowiska w sprawie zaleceń zawartych w wystąpieniu pokontrolnym,
- **Zarząd NFI „Magna Polonia” S.A.** poinformował, że został zobowiązany przez radę nadzorczą funduszu do podjęcia działań w sprawie wysokości wypłaty rocznego ryczałtowego wynagrodzenia za zarządzanie majątkiem funduszu za okres od 12 lipca do 31 grudnia 1995 r. oraz do przygotowania projektu zmian w umowie z 12 lipca 1995 r. celem zlikwidowania niespójności postanowień umowy,
- **Zarząd VII NFI im. Kazimierza Wielkiego S.A.** poinformował, że rozpoczął konsultacje z radą nadzorczą, a wyniki konsultacji zostaną przedstawione NIK,
- **Zarząd NFI „Octava” S.A.** poinformował, że realizacja wniosku pokontrolnego podważyłaby reputację funduszu i wywołałaby konflikt i w związku z tym fundusz odmawia wykonania tego wniosku jako sprzecznego z interesem funduszu i jego akcjonariuszy, w tym Skarbu Państwa,
- **Zarząd NFI „Foksal” S.A.** poinformował, że postanowił dokonać potrącenia z przyszłych należnych firmie zarządzającej rat wynagrodzenia za zarządzanie kwoty stanowiącej równowartość 28 tys. dolarów USA,
- **Zarząd Zachodniego Funduszu Inwestycyjnego NFI S.A.** poinformował, że zwrócił się do firmy zarządzającej z wnioskiem o zwrot kwoty 227 tys. dolarów USA,
- pozostałe NFI nie odpowiedziały jeszcze o podjętych działaniach (lub ich zaniechaniu) w kwestii realizacji wniosków pokontrolnych.

Minister Skarbu Państwa poinformował, że:

- odpowiedzialność za prawidłowe wykonywanie umów za zarządzanie majątkiem narodowych funduszy inwestycyjnych, również w zakresie dokonywania wypłat wynagrodzenia, spoczywa na radach nadzorczych funduszy, dodając przy tym, że jako osoba wykonująca funkcje walnego zgromadzenia

funduszy, nie stwierdził ustawowego naruszenia prawa przez rady nadzorcze funduszy w zakresie negocjowania, ustalenia i realizacji rocznego ryczałtowego wynagrodzenia za zarządzanie,

- Rada Nadzorcza NFI „Octava” S.A. prowadzi bieżący nadzór nad działalnością Funduszu, jednak w związku z wnioskiem NIK zostaną podjęte przez Ministra Skarbu Państwa dodatkowe działania w celu zbadania sytuacji związanej z trybem wypłaty wynagrodzenia firmie zarządzającej,
- trwają już prace nad zmianą koncepcji wypłat rocznego ryczałtowego wynagrodzenia za zarządzanie, zostaną one przyspieszone w związku z wnioskiem NIK.

6. NFI „Progress” S.A. złożył w Naczelnym Sądzie Administracyjnym skargę na wystąpienie pokontrolne NIK z 21 marca 1997 r. i uchwałę Komisji Odwoławczej NIK Z 16 kwietnia 1997 r. NSA skargę tę odrzucił uzasadniając to tym, że czynność będąca przedmiotem skargi nie została podjęta przez organ administracji państwowej w rozumieniu art. 20 ust. 2 ustawy z dnia 11 maja 1995 r. o NSA wobec czego skarga jest niedopuszczalna.

Akceptuję:
Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli

Jacek Uczkiewicz

Dyrektor
Departamentu Skarbu
Państwa i Prywatyzacji

Ryszard Szyc

Zatwierdzam:
Prezes
Najwyższej Izby Kontroli

Janusz Wojciechowski

Warszawa, dnia 15 października 1997 r.

Wykaz skontrolowanych narodowych funduszy inwestycyjnych

- 1) I Narodowy Fundusz Inwestycyjny S.A. w Warszawie
- 2) II Narodowy Fundusz Inwestycyjny S.A. w Warszawie
- 3) Narodowy Fundusz Inwestycyjny „Progress” S.A. w Warszawie
- 4) V Narodowy Fundusz Inwestycyjny „Victoria” S.A. w Warszawie
- 5) Narodowy Fundusz Inwestycyjny „Magna Polonia” S.A. w Warszawie
- 6) Siódmy Narodowy Fundusz Inwestycyjny im. Kazimierza Wielkiego S.A. w Warszawie
- 7) Narodowy Fundusz Inwestycyjny „Octava” S.A. w Warszawie
- 8) Narodowy Fundusz Inwestycyjny „Foksal” S.A. w Warszawie
- 9) Narodowy Fundusz Inwestycyjny „Piast” S.A. w Warszawie
- 10) Zachodni Fundusz Inwestycyjny NFI S.A. w Warszawie
- 11) Narodowy Fundusz Inwestycyjny „Hetman” S.A. w Warszawie
- 12) III Narodowy Fundusz Inwestycyjny S.A. w Warszawie*
- 13) XI Narodowy Fundusz Inwestycyjny S.A. w Warszawie*
- 14) XIII Narodowy Fundusz Inwestycyjny S.A. w Warszawie*

* badania przeprowadzono w ramach kontroli stanu prac nad realizacją ustawy z dnia 30 kwietnia 1993 r. o narodowych funduszach inwestycyjnych i ich prywatyzacji

**Zestawienie wypłat rocznego ryczałtowego wynagrodzenia za zarządzanie majątkiem 14 NFI dokonanych w okresie od 12 lipca 1995 r. do 31 grudnia 1996 r.,
w tym kwot wypłaconych niezgodnie z postanowieniami umów o zarządzanie majątkiem NFI**

Nr i nazwa NFI	Kwota faktycznie zapłacona (w USD)	Kwota wypłacona niezgodnie z umową o zarządzanie (w USD)	Łączna kwota oszczędności, w tym nadpłata z rubryki 3 (w USD)
1	2	3	4
I NFI	4 307 758	64 607	64 607
II NFI	3 937 500	437 500	446 639
III NFI	1 303 333*	112 357	112 357
„Progress” (d. IV)	3 408 391	662 268	662 268
„Victoria” (d. V)	5 941 803	608 886	384 470
VI NFI	4 130 000	388 888	388 888
VII im. Kazimierza Wlk.	4 116 532	240 888	240 888
„Octava” (d. VIII)	3 008 764	42 333	444 181
X NFI	2 124 316	28 000**	116 122
XI NFI	2 004 167***	-	602 410
NFI „Piast”	4 408 394	-	-
XIII NFI	1 469 250*	434 404	434 404
„Zachodni” (d. XIV)	3 590 435	227 381	227 381
„Hetman” (d. XV)	4 436 861	477 245	477 245
	46 183 337	3 724 757	4 601 860

* wynagrodzenie za okres 12.07 - 31.12.95 r.

** kwota 28 000 dolarów USA została nadpłacona przy realizacji wynagrodzenia za I i II kw. 1996 r., jednak w wyniku wzajemnych rozliczeń X NFI z firmą zarządzającą ogólna kwota wynagrodzenia w badanym okresie (12.07.95-31.12.96 r.) nie przekroczyła sumy należnego firmie zarządzającej wynagrodzenia.

*** wynagrodzenie za okres 12.07.95 r. - 31.03.96 r.